

Grønn næring og vekst i Innlandet – handling nå!

Matregionen Innlandet er på mange måter Norges ledende bioøkonomiregion. Vi har verdensledende bedrifter innen genetisk husdyravl. Innlandet er landets største landbruksfylke.

Innlandet har:

- 20 % av landets produktive jordbruksareal
- 30 % av landets produktive skogareal
- 40 % av den årlige avvirkningen av skog i Norge

Jord- og skogbruket i Innlandet gir grunnlag for ti milliarder kroner i årlig verdiskaping i nær komplette verdikjeder, noe som tilsvarer cirka 8 prosent av samlet verdiskaping i regionen. Landbruket gir grunnlag for 23 000 arbeidsplasser, tilsvarende 13 prosent av samlet sysselsetting.

Noen av Innlandets fortrinn i dag

- Et nasjonalt tyngdepunkt for produksjon og foredling av landbruksråvarer.
- Nær komplette verdikjeder for de fleste hovedproduksjoner innen verdikjeden mat.
- Et nasjonalt tyngdepunkt for grønn kompetanse, innovasjon, forskning og nyskaping.
  - Innlandet har grønn kunnskapsproduksjon på alle nivå: Videregående skole – fagskole – Høgskole/universitet – forskningsinstitusjoner
  - NCE Heidner: Norges ledende næringsklynge innen grønn bioøkonomi og bærekraftig matproduksjon
  - NCE Raufoss: Norges ledende teknologiklynge
- Landbruket har – stort sett – en solid posisjon i bevisstheten lokalt og regionalt
- Nærhet til større markeder

Viktige tiltak for bioøkonomi og vekst i grønn næring i Innlandet

Ta en nasjonal posisjon innen bioøkonomi, og styrke klimaarbeidet

Bioøkonomi

Innlandet fylke må samle seg om følgende visjon: **Innlandet – det grønne fylket. Framtidas grønne Norge skal vokse ut fra Innlandet.**

Her er det viktig å tenke fyrtårn (inkl kommunikasjon/markedsføring/arrangement) og nasjonal synliggjøring.

I planstrategien for Innlandet må grønn næring fremmes, og det må legges vekt på innovasjon og produksjon over hele fylket. Næringsorganisasjonene må involveres i utviklingen av planstrategien. Som ledd i bioøkonomisatsingen må regionens forsknings- og utviklingsmiljøer styrkes ytterligere. Dette gjelder Norsk institutt for bioøkonomi – Apelsvoll, Høgskolen i Innlandet –Fakultet for anvendt økologi, landbruksfag og bioteknologi, National Centre of Expertice Raufoss, National Centre of Expertice Heidner, klyngen Norwegian wood og Norsk Landbruksrådgiving.

Klimatiltak

Midler til tiltak/investeringer for tilpassing til et nytt klima. Dette gjelder både forskning, utvikling og kommersialisering/gjennomføring av tiltak. Norge er offensive og første land i verden der staten gjør en avtale med landbruksnæringa om gjennomføring av en rekke klimatiltak (30 tiltak). Nå trenger vi bevilgninger over statsbudsjett og jordbruksavtale til forskning, utvikling og gjennomføring.

Næringsmiddelindustrien arbeider målrettet for å redusere klimautslipp gjennom å legge om til miljøvennlige energikilder. Mange bedrifter opplever imidlertid usikkerhet rundt besparelse/ lønnsomhet ved omlegging til alternative energikilder, mangel på investeringskapital og manglende kompetanse om mulighetene som foreligger. Det er derfor viktig at virkemiddelapparatet ved Enova ikke ensidig gir risikoavlastning for utprøving av *ny* teknologi, men også omlegging til miljøvennlige energikilder ved bruk av kjent teknologi. Enova har tidligere hatt en nøkkelrolle i omlegging til redusert energibruk og lavere utslipp i industrien, delvis oppnådd gjennom slagkraftige virkemidler for utfasing av fyringsolje. Vi mener Enova fortsatt må kunne prioritere slike tiltak opp mot industri og landbruk og at dette gjenspeiles i deres tildelingsbrev.

Jordvern – gjennomføre i praktisk politikk i kommunene

Den nasjonale jordvernstrategien innebærer en stor forpliktelse for alle kommuner. Stortinget har strammet inn fra maks 6000 dekar årlig til maks 4000 dekar årlig. Omdisponeringen skal med andre ord ligge minst en tredel lavere – det krever varig endring i politikk og praksis.

Samferdsel og viktig infrastruktur tar så store matjordarealer at en må søke andre alternativer til øvrig utbygging. Vi mener det trengs en bevisstgjøring og innskjerpelse når det gjelder boligbygging på dyrket mark. Det må derfor reguleres tilstrekkelig med tomter utenom dyrket mark, slik at boligbyggingen ikke kommer i konflikt med jordvernet.

Det handler om tilgang på råvarer med rett volum og kvalitet til næringsmiddelindustrien og befolkningen i Norge.

Styrke våre utdannings- og forskningsinstitusjoner

- Regionalt løft innen forskning
- Videreutvikle naturbruksskolene og fagskolene
- Støtte opp om forskningsmiljøet på NIBIO Apelsvoll
- Bevare og videreutvikle Blæstad-miljøet. Støtte opp om Høgskolen i Innlandets prosjekt for Blæstad – rektoratet ønsker å samle ulike bidragsyttere.
- Vi trenger bedre utstyr i skolen. Vi kan ikke ha elever som mekker Lada på skolen og så skal forholde seg til en Tesla ute i arbeidslivet. Vi må ha en opptrappingsplan for utstyr i videregående skole med 100 millioner kroner i året over statsbudsjettet over en femårsperiode. Innlandet fylke må også prioritere utstyr i opplæringen. Den nye «Læringsfabrikken» på Raufoss, der yrkesfagsklasser flytter inn til industrien - er et strålende eksempel på hvordan det kan gjøres. Nye hogstmaskiner og presisjonsteknologi i jordbruket er andre eksempler behov for oppdatert utstyr og kunnskap blant lærerne.

Sørge for en solid næringspolitikk og forutsigbare rammebetingelser

Vi ønsker en solid næringspolitikk og forutsigbare rammebetingelser som bidrar til at mat- og drikkenæringen får nye ideer, investeringer, nye teknologier og innovasjon som bidrar til økt produktivitet og styrket konkurransekraft.

Øke regionens andel av bygdeutviklingsmidlene som forvaltes av Innovasjon Norge, slik at Innlandet på lik linje med andre regioner sikres mulighet til å møte framtidige utfordringer.

Veterinærvaktordning: Statlige midler til veterinærvakt i kommunene må fortsatt øremerkes. Forslaget i kommuneproposisjonen for 2020 om å legge midlene inn i rammefinansieringen må forkastes. Dette forslaget innebærer at midler forskyves til områder med færre husdyr. Dagens vaktordning er etablert på grunnlag av dyretall og kjøreavstander, og ordningen fungerer. Endringsforslaget er svært problematisk for dyrevelferden, og gjør at det kan bli vanskelig, kanskje umulig, å få tak i veterinær i store deler av landet.

Å innføre forbud mot eksisterende næringsvirksomhet, som f.eks. pelsdyrnæring, er et ekstremt inngripende tiltak. Bedrifter har et udiskutabelt stort behov for å kunne innrette seg etter de rammebetingelsene som gjelder. Vi frykter at et næringsforbud vil gjøre at næringslivet generelt må beregne økt risiko for offentlig inngripen. Det vil ha som konsekvens at det blir mindre attraktivt å drive næringsvirksomhet i Norge. Vi mener at regjeringen bør reversere forbudet eller i det minste gi en god kompensasjon til aktørene.